

EFFORTS BY NEW UZBEK AND TURKISH COMPANIES TO DEVELOP TOURISM INFRASTRUCTURE ARE AT AN EARLY STAGE

Alibayev Behruz Farxod o'g'li

Aniq va ijtimoiy fanlar universiteti Tarix yo'nalishi 2-bosqich magistranti

E-mail: alibayevbehruz@mail.ru

+998996714941

Shadiyev Safarboy

Alfraganus universiteti Tarix fanlarni dotsenti taqrizi asosida

Abstract

The first stage of the efforts aimed at the development of tourism infrastructure by the new companies of Uzbekistan and Turkey was aimed at creating a solid foundation for long-term growth and cooperation in the tourism sector. These initial efforts are aimed at building critical infrastructure, improving accessibility, and enhancing the overall tourism experience in both countries. In the air Turkish companies are investing in the construction and reconstruction of hotels and resorts, including new hotels in important tourist cities such as Samarkand, Bukhara and Khiva, making a significant contribution to the modernization of Uzbekistan's hospitality industry.

This initial cooperation on infrastructure development was aimed at further developing cooperation and increasing the position of both countries as major tourist destinations in their respective regions. The governments of Uzbekistan and Turkey have been instrumental in supporting these initial efforts through bilateral agreements and favorable investment policies. The first stage of efforts in this regard created a solid foundation for consistent development of the tourism sector in Uzbekistan and strengthening of economic relations between the two countries.

Keywords: Uzbekistan, Turkey, President, Shavkat Mirziyoyev, Rajab Tayyib Erdogan, company, tourism, decision, Decree, law, hotel, Samarkand, Bukhara, Khiva, historical heritage, cultural heritage, State Tourism Committee, the great Silk Road, tourism, visa procedure, cultural and educational

УСИЛИЯ НОВЫХ УЗБЕКСКИХ И ТУРЕЦКИХ КОМПАНИЙ ПО РАЗВИТИЮ ТУРИСТИЧЕСКОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ НАХОДЯТСЯ НА РАННЕЙ СТАДИИ

Аннотация

Первый этап усилий, направленных на развитие туристической инфраструктуры новыми компаниями Узбекистана и Турции, был направлен на создание прочной основы для долгосрочного роста и сотрудничества в сфере туризма. Эти первоначальные усилия направлены на создание критической инфраструктуры, улучшение доступности и улучшение общего туристического опыта в обеих странах. Турецкие компании инвестируют в строительство и

реконструкцию отелей и курортов, в том числе новых отелей в таких важных туристических городах, как Самарканд, Бухара и Хива, внося значительный вклад в модернизацию индустрии гостеприимства Узбекистана.

Это первоначальное сотрудничество по развитию инфраструктуры было направлено на дальнейшее развитие сотрудничества и повышение позиции обеих стран как основных туристических направлений в своих регионах. Правительства Узбекистана и Турции сыграли важную роль в поддержке этих первоначальных усилий посредством двусторонних соглашений и благоприятной инвестиционной политики. Первый этап усилий в этом направлении создал прочную основу для последовательного развития туристического сектора в Узбекистане и укрепления экономических отношений между двумя странами.

Ключевые слова: Узбекистан, Турция, Президент, Шавкат Мирзиёев, Раджаб Тайиб Эрдоган, компания, туризм, решение, Указ, закон, гостиница, Самарканд, Бухара, Хива, историческое наследие, культурное наследие, Госкомтуризм, Великий Шелковый путь, туризм, визовый режим, культурно-просветительский

YANGI O‘ZBEKISTON VA TURKIYA KOMPANIYALARINING TURIZM INFRATUZILMASINI RIVOJLANTIRISH BORASIDAGI SA‘Y-HARAKATLARI DASTLABKI BOSQICHDA.

Annotatsiya

O‘zbekiston va Turkiyadagi yangi kompaniyalar tomonidan turizm infratuzilmasini rivojlantirishga qaratilgan sa‘y-harakatlarning birinchi bosqichi turizm sohasida uzoq muddatli o‘shirish va hamkorlik uchun mustahkam poydevor yaratishga qaratilgan edi. Ushbu dastlabki sa‘y-harakatlar muhim infratuzilmani yaratish, foydalanish imkoniyatini yaxshilash va har ikki mamlakatda umumiy turizm tajribasini yaxshilashga qaratilgan. Turkiya kompaniyalari mehmonxona va dam olish maskanlari, jumladan, Samarqand, Buxoro va Xiva kabi muhim turistik shaharlarda yangi mehmonxonalarni qurish va ta‘mirlashga sarmoya kiritib, O‘zbekiston mehmondo‘stlik sanoatini modernizatsiya qilishga katta hissa qo‘shmoqda.

Infratuzilmani rivojlantirish bo‘yicha ushbu dastlabki hamkorlik hamkorlikni yanada rivojlantirish va ikki mamlakatning o‘z mintaqalarida asosiy turistik yo‘nalish sifatidagi mavqeini oshirishga qaratilgan edi. O‘zbekiston va Turkiya hukumatlari ushbu dastlabki sa‘y-harakatlarni ikki tomonlama kelishuvlar va qulay sarmoyaviy siyosat orqali qo‘llab-quvvatlashda muhim rol o‘ynadi. Bu boradagi sa‘y-harakatlarning birinchi bosqichi O‘zbekistonda turizm sohasini izchil rivojlantirish, ikki davlat o‘rtasidagi iqtisodiy aloqalarni mustahkamlash uchun mustahkam zamin yaratdi.

Kalit so‘zlar: O‘zbekiston, Turkiya, Prezident, Shavkat Mirziyoyev, Rajab Toyyib Erdo‘g‘on, kompaniya, turizm, qaror, Farmon, qonun, mehmonxona,

Samarqand, Buxoro, Xiva, tarixiy meros, madaniy meros, Turizm davlat qo‘mitasi, Buyuk Ipak yo‘li, turizm, viza rejim, madaniy-ma‘rifiy

Kirish. Turizm sektori O‘zbekiston va Turkiya uchun strategik ustuvor yo‘nalishga aylandi, chunki ular o‘zlarining boy madaniy merosi, tarixiy diqqatga sazovor joylari va tabiiy diqqatga sazovor joylaridan foydalanishga intilmoqda. Markaziy Osiyoga xalqaro qiziqishning ortib borayotgani va ikki davlat o‘rtasidagi hamkorlikning kuchayishi munosabati bilan yangi O‘zbekiston va Turkiya kompaniyalarining turizm infratuzilmasini rivojlantirish borasidagi sa‘y-harakatlari olib borilmoqda.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2016 yil 2 dekabrda “O‘zbekiston Respubli-

kasining turizm sohasini jadal rivojlantirishni ta‘minlash chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi Farmoniga muvofiq, sayyohlik mamlakatimiz iqtisodiyotining strategik tarmog‘i sifatida belgilandi(1). Ushbu farmon O‘zbekistonda turizmning jadal va barqaror rivojlanishi uchun mustahkam poydevor yaratish, bu sohani iqtisodiy rivojlanish, madaniy almashinuv va xalqaro aloqalarning asosiy omili sifatida e‘tirof etishni maqsad qilgan.

Bu hamkorlik investitsiyalarni rag‘batlantirish va ikki davlat o‘rtasidagi sayohatlarni soddalashtirishga qaratilgan hukumat tomonidan qo‘llab-quvvatlanayotgan tashabbus va siyosat tufayli yanada mustahkamlandi. O‘zbekiston va Turkiya kompaniyalari o‘rtasidagi hamkorlikda kutilayotgan sayyohlar oqimini qondirish uchun mehmondo‘stlik xizmatlarini modernizatsiya qilish va kengaytirishga e‘tibor qaratildi. Har ikki davlatda elektron viza tizimining joriy etilishi sayyohlarning, xususan, Buyuk Ipak yo‘li shaharlarini o‘rganishga qiziqish ortib borayotgan Turkiyadan O‘zbekistonga sayohat qilishlarini osonlashtirdi. Bulardan tashqari, hududlarda turizm sohasining boshqaruv tizimini yanada takomillashtirish maqsadida Toshkent, Samarqand, Buxoro va Xorazm viloyatlari hamda Xiva va Shahrisabz shaharlari hokimlarining turizm masalalari bo‘yicha o‘rinbosarlari lavozimi joriy etildi.

2017-yil 26-fevral kuni O‘zbekiston Respublikasi delegatsiyasi Turkiyaga tashrif buyurdi(2). Muhokamalardan ko‘zlangan maqsad ikki davlat o‘rtasidagi munosabatlarni rivojlantirish va turizmni rivojlantirish imkoniyatlarini o‘rganishdir. Delegatsiya asosiy e‘tiborni ilg‘or tajriba almashish, madaniy almashinuvni rivojlantirish, ikki mamlakatga ko‘proq sayyohlarni jalb qilish uchun qo‘shma korxonalarini aniqlashga qaratdi.

2017-yil 18-may Turkiyaning O‘zbekistondagi elchisi O‘zbekiston Turizm davlat qo‘mitasiga tashrif buyurdi(3). O‘zbekiston Turizm davlat qo‘mitasi raisi Anvar Sharapov Turkiyaning O‘zbekistondagi elchisi Ahmet Bashar Shenni qabul qildi. Ushbu tashrif ikki davlat o‘rtasidagi diplomatik va iqtisodiy aloqalar, xususan, turizm sohasida tobora mustahkamlanib borayotganini ta‘kidladi. Turkiyaning kuchli turizm industriyasi hamda O‘zbekistonning boy madaniy merosi va tarixiy obidalari hisobga olinsa, munozaralar ikki davlat o‘rtasidagi sayyohlik oqimini oshirish strategiyalari

atrofida bo'lishi mumkin. Bu o'zaro turizm imkoniyatlarini ilgari surish, infratuzilmani yaxshilash va ehtimol turizmni rivojlantirishda qo'shma korxonalarni o'rganish bo'yicha tashabbuslarni o'z ichiga olishi mumkin. Elchi Ahmet Bashar Senning Davlat turizm qo'mitasiga tashrifi Turkiya va O'zbekiston o'rtasidagi ikki tomonlama munosabatlarni mustahkamlash yo'lida muhim qadam bo'ldi, turizm hamkorlikning asosiy yo'nalishi sifatida belgilandi.

Ikki davlat rahbari Shavkat Mirziyoyev va Rejep Erdog'an 2017-yil 19-sentabr. Birlashgan Millatlar Tashkiloti Bosh Assambleyasining 72-sessiyasi doirasida uchrashdi(4). Ushbu uchrashuv ikki davlat o'rtasidagi ikki tomonlama munosabatlarni mustahkamlash bo'yicha olib borilayotgan sa'y-harakatlarning bir qismi bo'lib, turizm asosiy muhokama sohasilaridan biri bo'ldi. Prezident Mirziyoyev Turkiyaning O'zbekiston turizm sohasiga kiritayotgan sarmoyalariga qiziqish bildirdi. Bu mehmonxonalar, kurortlar va boshqa turistik obyektlarni rivojlantirishni o'z ichiga olishi aytib o'tildi.

Bu hamkorlik har ikki davlatga bir-birining tajribasi va bozorga kirishiga yordam berdi. O'zbekiston va Turkiyada turizm sohasining rivojlanishi dinamik o'sish va strategik yuksalish davrini aks ettiradi. O'zbekiston uchun asosiy e'tibor sohani modernizatsiya qilish, undan foydalanish imkoniyatini yaxshilash va xalqaro hamkorlikni oshirishga qaratilgan. Turkiya uchun innovatsiyalar va diversifikatsiya orqali global e'tiborni saqlab qolishga urg'u berilgan. Ikki mamlakat o'rtasidagi mustahkam ikki tomonlama hamkorlik ularning turizm sohaslarini yanada mustahkamlab, umumiy madaniy aloqalar va iqtisodiy imkoniyatlardan foydalanish imkonini berdi. Har ikki davlat ham o'zlarining sayyohlik strategiyalarini ishlab chiqishda davom etar ekan, ular global sayyohlarni jalb qilish va iqtisodiy o'sishni rag'batlantirishda keyingi muvaffaqiyatlarga erishishmoqda.

Tadqiqot metodologiyasi. O'zbekiston va Turkiya o'rtasidagi turizm sohasidagi hamkorlikka oid rasmiy kelishuvlar, hukumat qarorlari va dasturiy hujjatlarni ko'rib chiqishdan iboratdir. Har ikki davlatning hukumat hisobotlari, investitsiya siyosati va turizmni rivojlantirish rejalari kabi qo'shimcha hujjatlar ushbu sa'y-harakatlarning strategik maqsadlari kontekstini ta'minlash uchun ko'rib chiqildi. O'zbekiston Prezidenti Shavkat Mirziyoyev 2017-yil 21-oktabr kuni «Turkiya Respublikasi fuqarolari uchun viza jarayonlarini soddalashtirish to'g'risida»gi PQ-3347 sonli qarorni imzoladi(5). O'zbekistonga ishbilarmonlik yoki turistik maqsadda tashrif buyuruvchi Turkiya fuqarolari uchun vizalar uch kun ichida rasmiylashtirildi. Ushbu qadam O'zbekiston va Turkiya o'rtasidagi ikki tomonlama munosabatlarni, xususan, turizm, savdo va madaniy almashinuv sohaslarini rivojlantirishga qaratilgan keng ko'lamli sa'y-harakatlarning bir qismi bo'ldi.

2017 yil oktyabrda Turkiyaning "APEAS Engineering & Construction" kompaniyasi bosh direktori boshchiligidagi delegatsiya Samarqandga tashrif buyurdi. Ushbu tashrifning maqsadi – Samarqandda qiymati 20 mln. AQSh dollari bo'lgan, 130 ta xonaga mo'ljallangan mehmonxona majmuasini qurish bo'yicha muzokaralar o'tkazishdan iborat edi. Bulardan tashqari, hududlarda turizm sohasining boshqaruv tizimini yanada takomillashtirish Holbuki, ziyorat turizmi borasida O'zbekistonda

imkoniyatlar juda katta va Turizmni rivojlantirish davlat qo‘mitasi raisi mehmonxona majmualarini qurish va boshqa turizm infratuzilmacini rivojlantirishga tayyor investorlar uchun shart-sharoit va imkoniyatlarni yaratish masalasiga hamda “Qadimgi Buxoro” va “Samarqand Citi” turizm zonalarida tadbirkorlar uchun taqdim etiladigan shart-sharoitlar va soliq imtiyozlari to‘g‘risida ma’lumotlar berdi.

2017-yil dekabr oyida O‘zbekiston Respublikasi Turizmni rivojlantirish davlat qo‘mitasi o‘zining sayyohlik agentliklari, jumladan Travel Turkiy bilan hamkorlikda Turkiyaning Izmir shahrida o‘tkazilgan yirik xalqaro turizm ko‘rgazmasida faol ishtirok etdi. Ko‘rgazma 2017-yil 7-dekabrda 10-dekabrgacha bo‘lib o‘tdi va O‘zbekistonni xalqaro sayohatchilar uchun jozibador yo‘nalish sifatida targ‘ib qilish uchun asosiy platforma bo‘ldi. O‘zbekistonning Izmir sayyohlik ko‘rgazmasida ishtirok etishidan asosiy maqsad mamlakatning boy madaniy va tarixiy merosini namoyish etish edi. Bunga Samarqand, Buxoro va Xiva kabi mashhur Ipak yo‘li shaharlarini ta‘kidlash, shuningdek, O‘zbekistonning mahobatli tog‘lardan tortib to bepoyon cho‘llarigacha bo‘lgan rang-barang manzaralarini targ‘ib qilish kiradi.

Natijalar. Shavkat Mirziyoyev O‘zbekiston Prezidenti etib saylanganidan buyon turizm sohasini rivojlantirish uning ma‘muriyatining ustuvor yo‘nalishlaridan biriga aylandi. Uning rahbarligida mamlakatni modernizatsiya qilish, uning chegaralarini dunyoga ochish, O‘zbekistonning xalqaro, xususan, Turkiya bilan aloqalarini rivojlantirishga qaratilgan siyosiy, iqtisodiy va ijtimoiy islohotlar davri belgilandi. Turizm O‘zbekiston va Turkiya o‘rtasidagi hamkorlikning asosiy yo‘nalishlaridan biri bo‘lib, Mirziyoyev rahbarligida ushbu soha sezilarli o‘sish va rivojlanishga erishdi. Ushbu hamkorlikning maqsadlari quyidagilardan iborat edi:

- Turizm infratuzilmasiga qo‘shma investitsiyalar.
- Turizm orqali madaniy almashinuvni kuchaytirish.
- Turizmni boshqarishda bilim almashish va salohiyatni oshirish.
- Ikki mamlakatda turizmni o‘zaro targ‘ib qilish.

Turistlar turar joydan tashqari, aeroportlarni modernizatsiya qilish va yo‘l tarmoqlarini yaxshilash kabi transport infratuzilmasini rivojlantirishda ham ishtirok etdi, bu sayyohlarning O‘zbekistonning tarixiy va madaniy obidalariga tashrif buyurishini osonlashtiradi. Bu mamlakat ichidagi aloqani kuchaytirdi, sayohatni yanada yumshoq va samaraliroq qildi.

Turizmni rivojlantirish yo‘lida 2017 yil oktabr oyida “O‘zbekiston Respublikasi hukumati va Turkiya Respublikasi hukumati o‘rtasida “Turizm sohasida hamkorlik to‘g‘risida”gi Bitim imzolangan(6). Ikkala hukumat ham o‘zbek va turk kompaniyalarining o‘z davlatlarining turizm sohasiga sarmoya kiritishlarini rag‘batlantirish majburiyatini oldi. Bu mehmonxonalar, dam olish maskanlari va boshqa mehmonxonalarni rivojlantirishni o‘z ichiga oladi. Bitim ikki xalqning madaniy merosini, xususan, turizm orqali targ‘ib qilish, o‘zaro tushunishni kuchaytirish va xalqaro mehmonlarni jalb qilishga qaratilgan. Turkiya o‘zining yaxshi rivojlangan turizm sanoatiga ega bo‘lib, turizmni boshqarish, xizmat ko‘rsatish standartlari va reklama strategiyalarini yaxshilashga yordam berib, O‘zbekiston bilan o‘z tajribasini baham ko‘rishga rozi bo‘ldi. Sayohat aloqalarini, jumladan, havo

qatnovi yo‘nalishlari va soddalashtirilgan viza tartib-taomillarini yaxshilash bo‘yicha hamkorlikni osonlashtirdi.

Xulosa. Xulosa o‘rnida aytish mumkinki, Turizmning iqtisodiy o‘shishni oshirish, ish o‘rinlari yaratish va O‘zbekistonning jahon miqyosidagi nufuzini oshirishdagi salohiyatini e‘tirof etgan Shavkat Mirziyoyev, ayniqsa, uning boy madaniy merosi, tarixiy Ipak yo‘li shaharlari va O‘zbekistonning tarixiy shaharlaridan foydalanish orqali mamlakatni asosiy sayyohlik maskaniga aylantirishga qaratilgan keng ko‘lamli islohotlarni boshladi. Shavkat Mirziyoyev ma‘muriyati xalqaro sayyohlarni jalb qilish bo‘yicha birinchi qadamlardan biri viza tartibini soddalashtirish bo‘ldi. Elektron viza tizimining joriy etilishi va ko‘plab mamlakatlarga vizasiz rejimlarning uzaytirilishi O‘zbekistonga sayohatni sezilarli darajada yengillashtirdi, dunyoning turli burchaklaridan ko‘proq sayyohlarni jalb qildi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. B.X. Imamov. O‘zbekiston va Turkiya davlatlari o‘rtasidagi siyosiy, iqtisodiy va madaniy aloqalar (1991-2018 yy.). Monografiya. – Q.: «Intellect» nashriyoti, 2021.
2. <https://daryo.uz/2017/03/14/shavkat-mirziyoyev-va-rajab-toyyib-erdogon-ozarotabrik-almashdi>
3. Shukurzoda, Mavlon Qardosh va qondoshlar hamkorligining keng qamrovli strategik sheriklik ufqlari [Matn] / – T.: «Niso Poligraf», 2023
4. O‘zbekiston–Turkiya: hamkorlikning yangi bosqichi. // O‘ZA. <https://uza.uz/uz/posts/zbekiston-turkiyaamkorlikning-yangi-bos-ichi-26-10-2017>.
5. <https://www.gazeta.uz/oz/2017/10/22/turkiya/>
6. <https://kun.uz/news/2020/02/18/ozbekistonda-turizm-hududlarini-rejalashtirishda-turkiya-tajribasi>